

Број 21/14
Београд, 31. март 2014.

УСТАВНОМ СУДУ СРБИЈЕ

11000 БЕОГРАД
Булевар Краља Александра бр. 15

На основу члана 168. став 2. у вези са чланом 167. став 1. тачка 1. Устава Републике Србије и чланом 29. став 1. тачка 2. Закона о Уставном суду, Друштво судија Србије подноси

ИНИЦИЈАТИВУ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА ОЦЕНЕ УСТАВНОСТИ

- Члана 6. став 4. Закона о судијама (“Службени гласник Републике Србије”, бр. 116/08, 58/09 – Одлука Уставног суда, 104/09, 101/10, 8/12 – Одлука Уставног суда, 12 1/12, 124/12 – Одлука Уставног суда и 101/13), који гласи:
„На захтев министра надлежног за правосуђе, Републички јавни правобранилац је дужан да покрене парнични поступак пред надлежним судом за накнаду исплаћеног износа из ст. 2. и 3. овог члана, по претходно прибављеном мишљењу Високог савета судства. Високи савет судства даје мишљење у року од 30 дана.“
- и, с тим у вези, члана 13. став 1. тачка 22. Закона о Високом савету судства (“Службени гласник Републике Србије”, бр. 116/08, 101/10 и 88/11), у делу која гласи:
- „...- одлучује о постојању услова за накнаду штете због незаконитог и неправилног рада судије;“
- Члана 50. став 4. Закона о судијама, у делу који гласи:
„...Високи савет судства дужан је да приликом предлагања кандидата за избор судије прекршајног или основног суда предложи кандидата који је завршио почетну обуку у Правосудној академији, у складу са посебним законом.“
- Члана 59. Закона о судијама, у делу који гласи:
„...или 40 година стажа осигурања...“

I

Разлози на којима се иницијатива заснива у односу на одредбе члана 6. став 4. Закона о судијама у вези са чланом 13. став 1. тачка 22. Закона о Високом савету судства

Одредбом члана 4. став 4. Устава Републике Србије (у даљем тексту: Устав) прописано је да је судска власт независна. Одредбом члана 142. став 2. Устава је прописано да су судови самостални и независни у свом раду, да суде на основу Устава, закона и других општих аката када је то предвиђено законом, општеприхваћених правила међународног права и потврђених међународних уговора. Одредбом члана 145. став 2. Устава је прописано да се судске одлуке заснивају на Уставу, закону, потврђеном међународном уговору и пропису донетом на основу закона.

Устав гарантује право сваком појединцу на правично суђење пред независним и непристрасним судом (члан 32), као једно од основних људских права чији се ниво не може снижавати (члан 20. став 2). Устав дефинише Републику Србију као државу засновану на владавини права и социјалној правди, начелима грађанске демократије, људским и мањинским правима и слободама и припадности европским принципима и вредностима (члан 1), а владавину права као основну претпоставку Устава, која почива на неутуђивим људским правима и остварује се слободним и непосредним изборима, уставним јемствима људских и мањинских права, поделом власти, независном судском влашћу и повиновањем власти Уставу и закону (члан 3) и независност судске власти (члан 4. став 4).

Препорука ЦМ/Рец(2010)12 Комитета министара државама чланицама Савета Европе о судијама: независност, делотворност и одговорности дефинише да је сврха независности, како је дефинисана у члану 6. Конвенције, да сваком лицу јемчи основно право да се о њеном предмету одлука донесе на правичном суђењу, искључиво на законским основама и без непримереног утицаја (члан 3.) и да је независност појединачних судија заштићена независношћу правосуђа у целини. Као таква, она представља фундаментални аспект владавине права (члан 4), те да би судије би требало имају потпуну слободу да непристрасно, у складу са законом и својим тумачењем чињеница, доносе одлуке у предметима (члан 5.). Ова Препорука посебно указује на неопходност унутрашње независности, наводећи да начело судске независности значи независност сваког појединог судије у вршењу функција вођења судског поступка. При доношењу одлука судије треба да буду независне и непристрасне и способне да делују без икаквих ограничења, непримереног утицаја, притисака, претњи или мешања, непосредног или посредног, од стране било ког органа, укључујући и органе унутар правосуђа. Хијерархијска организација правосуђа не би требало да подрива индивидуалну независност (члан 22.).

Наведени чланови оба закона су у супротности са Уставом и општеприхваћеним правилима међународног права. Владавину права и поделу власти наређује сам Устав у чл. 3. и 4. Уставотворац јасно одређује Републику Србију као државу засновану на владавини права која се остварује поделом власти, независном судском влашћу и повиновањем власти пре свега извршне Уставу и закону, те стриктном поделом власти на законодавну, извршну и судску, одређујући притом да је судска власт независна.

Судови су самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона, потврђених међународних уговора и прописа донетих на основу закона. Забрањен је сваки вид притиска

на суд. Судови у парничном поступку одлучују о захтеву за регрес од судије по тужби Републике Србије, коју заступа Републичко јавно правобранилаштво као законски заступник и стручни орган за заступање државе. У таквом парничном поступку, држава се не појављује као носилац "impetiuma", већ као парнична странка, са једнаким правима и обавезама, као и друге странке.

Иако давање наведеног мишљења на први поглед представља гаранцију судијске независности од неоснованог судског прогона државе, на начин како је оспореним законским прописима дефинисано ипак представља недозвољен вид утицаја на суд од стране ВСС. Такође, одредба члана 13. став 1. тачка 22. Закона о Високом савету судства која прописује да ВСС „- одлучује о постојању услова за накнаду штете због незаконитог и неправилног рада судије“ противна је Уставу и општеприхваћеним правилима међународног права, с обзиром да је искључиво суд властан да одлучи о регресном захтеву државе, а док други државни органи, па ни сам ВСС, нису овлашћени да се упуштају у питања из надлежности суда на који начин би узурпирани ингеренцију суда, што би довело до тзв „конфузије власти“.

Мишљење као врста општег, необавезујућег правног акта се користи у раду органа извршне власти (превасходно министарстава) ради појашњења појма и рада у вези са појединим правним институтима закона који су у делокругу њихове надлежности. Побујаном одредбом, међутим, ВСС је добио овлашћење да даје мишљење о примени Закона о парничном поступку и Закона о облигационим односима, што није у његовој надлежности.

Са једне стране, давање наведеног мишљења би довело туженог судију у неравноправан положај у односу на тужиоца (Републику Србију) који би у моменту подношења тужбе располагао мишљењем Високог савета судства (у даљем тексту: ВСС) о основаности свога захтева, јер би на описани начин било повређено начело једнакости странака пред законом. Овакво мишљење би прејудиицирало одлуку суда јер би га судија фактички схватао као обвезујуће у конкретном случају. У случају када се једна парнична странка, и то управо држава, појави пред судом са мишљењем ВСС о основаности тужбеног захтева, логично је да највећи број судија не би доносио закључак другачији од оног до ког је дошао ВСС јер му од њега зависи вредновање рада, напредовање, али и евентуална дисциплинска одговорност, све до могућност разрешења. Са друге стране, иако није орган судске власти, већ судске управе и није властан да одлучи о томе да ли је овакав захтев основан, већ је за то искључиво надлежан суд, мишљење ВСС представљало би кршење начела унутрашње независности и непримерен и недозвољен утицај на поступајућег судију, чиме би било повређено његово право да суди на основу закона и слободног судијског уверења. Тиме би независност и непристрасност судећег судије биле компромитоване.

Побујане одредбе су у супротности са наведеним одредбама Устава и европских стандарда, јер се њима нарушавају начела независности и непристрасности судске власти и једнакости странака у остварењу правне заштите.

II

Разлози на којима се иницијатива заснива у односу на поједине одредбе члана 50. став 4. Закона судијама

Из друге реченице новелиране одредбе става 4. члана 50. Закона о судијама (члан 18. став 2. Закона о изменама и допунама Закона о судијама – „Службени гласник Републике Србије“ број 101/13) произилази да је ВСС дужан да приликом предлагања кандидата Народној скупштини за избор за судију прекршајног, основног суда превасходно предложи кандидата који је завршио почетну обуку у Правосудној академији, у складу са посебним законом. Тај посебни закон може бити само Закон о Правосудној академији („Службени гласник Републике Србије“, број 104/09), којим је основана Правосудна академија и уређени њен статус, делатност, органи управљања и финансирање, као и почетна и стална обука судија, јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, обука судијских и тужилачких помоћника и приправника и обука судског и тужилачког особља.

Правосудна академија, онако како је тренутно конципирана законски и у пракси, пати од великог броја системских недостатака, међу којима су најочљивији недостаци критеријума за избор ментора и предавача, за стандардизовану обуку и оцењивање. Један од највећих недостатака се огледа у томе што извршна власт на све активности Правосудне академије има јак непосредан утицај, институционалан, али и фактички, јер трећину чланова (три члана) Управног одбора именује Влада, с тим да је један од њих државни секретар у министарству надлежном за послове правосуђа. Такав Управни одбор именује Програмски савет Академије, који пак именује, на четири године, пет чланова комисије за пријемни испит. Имена чланова комисије за пријемни испит и разлози који су руководили Програмски савет Правосудне академије да баш те чланове именују, остају непознати и после пажљивог трагања, а селекција и фактички избор судија врши се приликом пријема полазника Правосудне академије, у фази која претходи формалном избору. Успех кандидата на крају обуке процењује сама Правосудна на начин који није сагласан критеријумима и мерилима ВСС при предлагању кандидата за избор на судијску функцију са трогодишњим мандатом. И поред наведеног, побијаном одредбом завршена почетна обука постаје основни услов за избор на судијску функције, чиме се ВСС ограничава могућност избора између пријављених кандидата.

Комбинацијом наведених законских решења (дужношћу ВСС да приоритетно предложи свршене полазнике Правосудне академије за први избор, а Народне скупштине да их изабере за судију и Правосудном академијом која функционише на наведени начин) избор судија на први трогодишњи „измештен“ је временски - 30 месеци пре самог предлагања за избор од стране ВСС и пре формалног избора у Народној скупштини, суштински – јер се одвија ванстандардно, по недефинисаним правилима и у нетранспарентном поступку и институционално - јер о њему не одлучују тела којима је то поверио Устав у надлежност – ВСС и Народна скупштина. О избору фактички одлучује анонимна комисија за пријем полазника Правосудне академије, а над Правосудном академијом највећи утицај има Министарство правде.

Уместо да буде средство за обуку будућих судија и гаранција да ће у правосуђе улазити најбољи кадрови чиме би се побољшали капацитети и вратило поверење грађана у правосуђе, напред описаним концептом Правосудне академије противуствано је инсталиран опасан и далекосежан утицај извршне власти у темеље судске власти, а свест будућих судија од почетка трасирана искуством да суштинску власт над судством има извршна власт.

На описани начин, утицај извршне власти на судску прешао је дозвољену меру утицаја, што није сагласно члану 4. Устава који прокламује начело поделе власти: законодавне, извршне и судске, њихову равнотежу и контролу, а нарочито није сагласно са одредбом става 4. истог члана која проглашава да је судска власт независна. Цитирана одредба крши и начело забране дискриминације (члан 21. Устава) и право грађана да ступају на јавне функције под једнаким условима (члан 53. Устава), јер се тако конципираном законском одредбом противуствано фаворизују кандидати који су завршили почетну обуку на Правосудној академији и дискриминишу кандидати који нису завршили почетну обуку.

III

Разлози на којима се иницијатива заснива у односу на поједине одредбе члана 59. Закона судијама

Закон о судијама измењен је на Четвртој седници другог редовног заседања Народне скупштине у 2013. години. Дана 20.11.2013. године објављен је у „Службеном гласнику РС“ број 101/13 и ступио на снагу наредног дана осим одредаба чл. 3, 15. и 17. које почињу да се примењују од 01.01.2014. године. Новелирани члан 59. Закона о судијама у целини гласи:

„Судији престаје радни век када наврши 65 година живота или 40 година стажа осигурања, по сили закона“.

Члан 59. Закона о судијама, пре новелирања 2013. године, је гласио:

„Судији престаје радни век кад наврши 65 година живота или 40 година стажа осигурања, по сили закона.

Изузетно, по захтеву председника суда, Високи савет судства судији може продужити радни век за још две године, уз његову сагласност.

Судији се може продужити радни век само због завршавања рада на започетим предметима.“

Суштина измене се огледа у томе да је искључена било каква могућност продужавања радног века судији уколико наврши 40 година стажа осигурања, без обзира да ли је, па и у случају када није, навршио 65 година живота. Овај законски предлог није прошао скупштинску расправу јер је поднет 18.11.2013. године, а Закон је усвојен већ 20.11.2013. године. Образложење за њега дато није садржавало посебне разлоге за ускраћивање овог права судијама.

Члан 59. Закона о судијама није у сагласности са одредбама чл. 18, 20, 21, 36. и 60. Устава.

Устав у члану 60. јемчи право на рад у складу са законом свима под једнаким условима, омогућава доступност свих радних места, уз право на поштовање достојанства личности на раду, безбедне и здраве услове рада, потребну заштиту на раду, ограничено радно време, дневни и недељни одмор, плаћени годишњи одмор, правичну накнаду за рад и на правну заштиту за случај престанка радног односа. Набројаних права нико се не може одрећи.

Право на рад, гарантовано чланом 60. Устава, сврстано је у други део Устава под називом „Људска и мањинска права и слободе“. Према члану 18. Устава, људска и мањинска права зајемчена Уставом непосредно се примењују. Уставом се јемче и, као таква, непосредно примењују људска и мањинска права зајемчена општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима. Законом се може прописати начин остваривања ових права само ако је то Уставом изричито предвиђено или ако је то неопходно

за остварење појединог права због његове природе, при чему закон ни у ком случају не сме да утиче на суштину зајемченог права.

Одредба члана 19. Устава објашњава сврху уставних јемстава, тако што прописује да јемства неотуђивих људских и мањинских права у Уставу служе очувању људског достојанства и остварењу пуне слободе и једнакости сваког појединца у праведном, отвореном и демократском друштву, заснованом на начелу владавине права.

Члан 20. Устава дозвољава ограничење људских и мањинских права само под одређеним условима, тако да људска и мањинска права зајемчена Уставом могу законом бити ограничена ако ограничење допушта Устав, у сврхе ради којих га Устав допушта, у обиму неопходном да се уставна сврха ограничења задовољи у демократском друштву и без задирања у суштину зајемченог права. Ставом 2. наведеног члана предвиђено је да се достигнути ниво људских и мањинских права не може смањивати, а ставом 3. да су при ограничењу људских и мањинских права сви државни органи, а нарочито судови, дужни да воде рачуна о суштини права које се ограничава, важности сврхе ограничења, природи и обиму ограничења, односу ограничења са сврхом ограничења и да ли постоји начин да се сврха ограничења постигне мањим ограничењем права.

Имајући у виду претходно наведене чланове Устава, указујемо на разлоге који одредбу члана 59. Закона о судијама чине неуставном.

Према члану 11. Закона о судијама, судија остварује права из радног односа у складу са прописима који уређују права из радног односа изабраних лица, ако овим законом није друкчије одређено. Пошто закон који уређује права из радног односа изабраних лица никада није донет, на права судија из радног односа примењује се Закон о раду („Службени гласник Републике Србије“ бр. 24/05 и 61/2005), који у члану 175. прописује да радни однос престаје између осталог “кад запослени наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања”, ако се послодавац и запослени друкчије не споразумеју.

Прописивање посебних услова за навршетак радног века судијама према раније важећем тексту члана 59. Закона о судијама, требало је да се омогући судији који је напунио 40 година стажа да због тежине посла који обавља, може (уколико сматра да му је даљи рад оптерећење или сметња у било ком погледу) да оствари право на пензију без навршетка општег услова од 65 година старости. Ratio legis није био да судија који има мање од 65 година живота, са 40 година стажа осигурања буде „отеран“ из своје професије, већ је требало да представља повољност за судију. Међутим, у дугогодишњој пракси та одредба је била тумачена као престанак радног века судије навршетком 40 година стажа осигурања. Ипак, постојала је корекција у ст. 2. и 3. тога члана према којој се судији који је сагласан, на предлог председника суда, ВСС може да продужи радни век најдуже још две године. Управо из ових ставова се види да предвиђено решење представља повољност за судију, јер се тај продужетак могао догодити само уз писану сагласност судије.

Из наведеног несумњиво произилази да се ради о Уставом зајемченом људском праву, које је притом зајемчено и општеприхваћеним правилима међународног права, чије се остварење прописује законом, а притом закон не сме да утиче на суштину зајемченог права, већ треба да се тумачи у корист унапређења вредности демократског друштва сагласно важећим међународним стандардима људских и мањинских права, као и пракси међународних институција које надзиру њихово спровођење. Оно треба да служи очувању људског достојанства и остварењу пуне слободе и једнакости сваког појединца у праведном, отвореном

и демократском друштву, заснованом на начелу владавине права. Уколико, ипак, треба да дође до ограничења овог права, ограничење мора бити у обиму неопходном да се уставна сврха ограничења задовољи у демократском друштву и без задирања у суштину зајемченог права, те да се притом не снижава достигнути ниво људских и мањинских права.

Члан 59. Закона о судијама противан је међународним стандардима, јер према међународним актима стаж осигурања није основ за престанак судијске функције.

Европска повеља о Закону за судије усвојена је у Стразбуру на мултилатералном састанку организованом у окриљу Савета Европе између 08. и 10. јула 1998. године. Учесници мултилатералног састанка, узимајући у обзир члан 6. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, Основна начела Уједињених нација о независности судства која је усвојила Генерална скупштина Уједињених нација новембра 1985. године, позивајући се на Препоруку број Р(94) 12 Комитета министара државама чланицама о независности, ефикасности и улози судија и усвајајући у потпуности циљеве које она поставља, ради унапређења судијске независности, учвршћења владавине права и заштите индивидуалних слобода у демократским државама, у циљу најбоље гаранције стручности, независности и непристрасности судија, желећи да закони за судије различитих европских држава узму у обзир ове одредбе како би се на конкретан начин осигурао највиши степен гаранција, усвојили су Европску повељу о Закону за судије којом је предвиђено између осталог да се од судија тражи мишљење о плановима за измену Закона о судијама и утврђивању њихових плата и социјалног осигурања, а у одељку 7 под називом „Престанак функције“ предвиђено је:

“Судији трајно престаје функција на основу подношења оставке, медицинског налаза о физичкој неспособности, достизања старосне границе, истеком законски утврђеног мандата или на основу разрешења које се проглашава у поступку предвиђеном у ставу 5. тачка 1. ове Повеље.”

Европска повеља о Закону за судије свакако представља општеприхваћено правило међународног права, па се мора ценити у складу са одредбом члана 18. Устава. Из одредбе која се односи на престанак функције судије, јасно произилази да један од разлога за престанак судијске функције јесте достизање старосне границе, али године стажа осигурања нису предвиђене као могући разлог за престанак судијске функције.

Основна начела независности судства усвојена на Седмом конгресу Уједињених нација одржаном у Милану од 26. августа до 06. септембра 1985. године, потврђена од Генералне скупштине у њеним резолуцијама 40/32 од 29.11.1985. године и 40/146 од 13.12.1985. године, такође представљају општеприхваћена правила међународног права. Према наведеним начелима под насловом „Услови службе и трајање мандата“ одређује се да закон јемчи трајање мандата судија, њихову независност, безбедност, одговарајућу накнаду, услове службе, пензију и старосну границу одласка у пензију, те без обзира да ли су наименовани или изабрани, судије не могу бити смењене док не напуне године старости потребне за обавезан одлазак у пензију или им не истекне мандат, ако такво ограничење постоји.

Препорука Комитета министара Савета Европе државама чланицама о судијама: независност, делотворност и одговорности CM/Rec (2010/12) у поглављу VI „Статус судије“ прописује да против судија или кандидата за судијске функције не сме бити никакве дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик ... рођење или други статус.

Консултативни савет европских судија (ССЈЕ) у новембру 2010. године усвојио је у Стразбуру Основна начела о судству – MAGNA CARTA СУДИЈА. Друго начело из овог документа односи

се на независност судства и њиме се дају јемства у погледу положаја судија, а нарочито у погледу запошљавања, обуке, напредовања, несмењивости, судијског имунитета, дисциплине, именована до старосне границе за пензионисање, накнаде и финансирања судства.

У оспореној одредби Закона о судијама, прописано је да судији престаје радни век када наврши 65 година живота или 40 година стажа осигурања, по сили закона. Прописивање година старости, као услова за пензионисање, јесте допуштено свакој држави, али критеријум за престанак радног века судији у виду година стажа осигурања не одговара наведеним општеприхваћеним правилима међународног права. Судије нису у радном односу, већ само остварују права по основу рада док им траје судијска функција. Навршење радног века предвиђено чланом 59. Закона о судијама по критеријуму стажа осигурања као начину престанка судијске функције супротно је међународним документима о независности судија, који прописују да судијама судијска дужност престаје навршењем старосне границе, разрешењем, истеком мандата, потпуним губитком радне способности или смрћу.

Овај међународни стандард испоштован је, примера ради, у Закону о Уставном суду, где се у члану 14. ст. 1. и 2. прописује да судији Уставног суда престаје дужност испуњењем општих услова за старосну пензију, те да се изузетно од става 1. тога члана судији Уставног суда може, због рада на започетим предметима, продужити радни век до окончања предмета на којима је био ангажован, а најдуже до истека времена на које је изабран, односно именован уз његову сагласност. Значи, за судије Уставног суда важи старосна граница од 65 година с тим да постоји могућност продужења те границе најдуже до истека времена на које је судија изабран, уз његову сагласност. Пошто је мандат судије Уставног суда девет година, то би теоријски значило да судија који је изабран са 64 године старости или реизабран, може да обавља судијску функцију и до 73 године живота.

Старосна граница за судије Европског суда за људска права је 70 година живота, а Европски суд за људска права је институција у којој се креирају стандарди у примени људских права.

У законодавствима нама суседних држава, нема закона који садржи сличну одредбу, тако да у Хрватској, Словенији, Босни и Херцеговини, Мађарској, Македонији, судије могу да раде дуже од старосне границе од 65 година, а ни у једној од поменутих држава испод 65 година старости. Ваља напоменути да је Мађарска покушала да измени своје законодавство у овом делу и да снизи старосну границу са 70 година на 62 године за судије, тужиоце и нотаре, али је Европски суд правде у предмету C-286/12 Комисија против Мађарске донео одлуку да је Мађарска усвајањем прописа о снижавању старосне границе за обавезно пензионисање судија, тужилаца и нотара повредила своје обавезе које проистичу из Директиве Савета Европске уније 2000/78 од 27.11.2000. године. Суд је посебно нагласио да је сваки пропис који установљава разлику у третману лица према њиховој старости, а посебно разлику у третману на тржишту рада, супротан европским прописима и да таква мера може да буде дозвољена само ако је објективно и разумно оправдана за постизање легитимног циља и када је начин постизања тог циља адекватан и неопходан. Напомињемо да се спорни мађарски пропис чак није тицао пензионисања судија по основу стажа осигурања, већ искључиво по основу старости, али је свеједно оглашен несагласним европским прописима.

Поред до сада наведеног, члан 59 Закона о судијама није у сагласности са одредбама чл. 21, 36. и 194. Устава.

Према члану 21. Устава, пред Уставом и законом су сви једнаки и свако има право на једнаку законску заштиту без дискриминације. Забрањена је свака дискриминација, непосредна или

посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета. Не сматрају се дискриминацијом посебне мере које Република Србија може увести ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима.

Из цитираних одредаба наведених прописа произилази да је одредбом члана 59. Закона о судијама повређена одредба члана 21. Устава који се односи на забрану дискриминације, јер се несумњиво види да пред Уставом и законом нису сви једнаки. Према судијама је одредбом члана 59. Закона о судијама извршена дискриминација по основу личног својства – чињенице да се ради о судији, и по основу старости. Устав забрањује сваку дискриминацију по било ком основу, а нарочито по критеријумима тачно набројаним, међу којима се налази и критеријум старости. Наиме, сви запослени у држави Србији имају право да им радни однос по сили закона престане навршетком 65 година живота под условом да имају најмање 15 година стажа осигурања, осим судија. Судији то право не припада као судији, што значи да је лично својство (вршење функције судије) дискриминаторно.

Према члану 21. став 4. Устава, не сматрају се дискриминацијом посебне мере које Република Србија може увести ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима. Ова одредба представља такозвану „позитивну дискриминацију“. Ова мера се користи да би одређена група лица постигла пуну равноправност са лицима са којима се налази у суштински неједнаком положају. Она је подстицај за мањине, за друге грађане који су у одређеном фактички неравноправном положају, али не може бити оправдана ако је предвиђена као законска одредба којом се здравом, пословно способном судији не дозвољава законом да ради до старосне границе од 65 година. Тиме се истовремено крши право на једнаку заштиту права из члана 36. Устава.

Законом о забрани дискриминације („Службени гласник Републике Србије“, број 22/09), у члану 23. став 1. изричито се прописује: “Забрањено је дискриминисати лица на основу старосног доба.” Овом одредбом је имплементирано уставно начело забране дискриминације и још једном потврђено да се не сме вршити дискриминација по основу старости.

Напомињемо да су према члану 142. став 2. Устава судови самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката, када је то предвиђено законом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима, а према члану 156. Устава јавно тужилаштво је самосталан државни орган који гони учиниоце кривичних и других кажњивих дела и предузима мере за заштиту уставности и законитости. Јавно тужилаштво врши своју функцију на основу Устава, закона, потврђеног међународног уговора и прописа донетог на основу закона.

Закон о јавном тужилаштву садржи исту одредбу какву је садржавао члан 59. Закона о судијама пре новелирања 2013. године, и та одредба је и данас на снази. Потпуно је зачуђујуће понашање законодавца да самосталној и независној судској власти ускрати могућност продужења радног века до општег услова од 65 година живота, а да тужилачкој власти то право буде задржано. Ако се има у виду начин избора судија и тужилаца, онда се ово може протумачити као угрожавање судске независности. Али, то никако не значи да се предлагач залаже за укидање овог права тужилачкој професији, већ сматра да је изменом Закона о судијама и неизменом Закона о јавним тужиоцима њихов правни положај учињен неједнаким.

Укидајући право на продужење радног века судији који је навршио 40 година радног стажа, а нема 65 година живота, законодавац је учинио дискриминацију јер није оправдао у смислу члана 20. став 3. Устава која је важност сврхе предметног ограничења, а ради се о једном суштински битном праву чији достигнути ниво није смео бити смањиван у смислу члана 20. став 2. Устава без посебног разлога.

Прописивање стажа осигурања као основа за престанак судијске функције и разлога за пензионисање је супротно Уставу и цитираним општеприхваћеним правилима међународног права. Њиме се врши непосредно дискриминација судија у односу на остале грађане Републике Србије по основу старости, јер старосна граница за пензионисање која важи за све грађане Србије, прописивањем стажа осигурања, не важи за судије. На овај начин повређена је и одредба члана 194. Устава, којом је прописано да је правни поредак Републике Србије јединствен, те да сви закони и други општи акти донети у Републици Србији морају бити у сагласности са Уставом.

IV Предлог Уставном суду

На основу свега изложеног, Друштво судија Србије предлаже да Уставни суд покрене поступак ради оцењивања уставности наведене законске одредбе, одржи јавну расправу у смислу члана 37. став 1. и члана 38. Закона о Уставном суду и на основу члана 45. истог закона донесе

О Д Л У К У

Утврђује се да нису у сагласности са Уставом Републике Србије, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима одредбе:

- Члана 6. став 4. Закона о судијама ("Службени гласник Републике Србије", бр. 116/08, 58/09 – Одлука Уставног суда, 104/09, 101/10, 8/12 – Одлука Уставног суда, 121/12, 124/12 – Одлука Уставног суда и 101/13), који гласи:

„На захтев министра надлежног за правосуђе, Републички јавни правобранилац је дужан да покрене парнични поступак пред надлежним судом за накнаду исплаћеног износа из ст. 2. и 3. овог члана, по претходно прибављеном мишљењу Високог савета судства. Високи савет судства даје мишљење у року од 30 дана.“

- и, с тим у вези, члана 13. став 1. тачка 22. Закона о Високом савету судства ("Службени гласник Републике Србије", бр. 116/08, 101/10 и 88/11), у делу која гласи:
„...- одлучује о постојању услова за накнаду штете због незаконитог и неправилног рада судије;“

- Члана 50. став 4. Закона о судијама ("Службени гласник Републике Србије", бр. 116/08, 58/09 – Одлука Уставног суда, 104/09, 101/10, 8/12 – Одлука Уставног суда, 121/12, 124/12 – Одлука Уставног суда и 101/13), у делу који гласи:

„... Високи савет судства дужан је да приликом предлагања кандидата за избор судије прекршајног или основног суда предложи кандидата који је завршио почетну обуку у Правосудној академији, у складу са посебним законом.“

- Члана 59. Закона о судијама (“Службени гласник Републике Србије”, бр. 116/08, 58/09 – Одлука Уставног суда, 104/09, 101/10, 8/12 – Одлука Уставног суда, 121/12, 124/12 – Одлука Уставног суда и 101/13), у делу који гласи:
“... или 40 година стажа осигурања...”

за ДРУШТВО СУДИЈА СРБИЈЕ
ДРАГАНА БОЉЕВИЋ, председник

